

Til:
Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet
Postboks 8036 Dep
0030 Oslo

Oslo, 14.09.2012
Ref: 1032/3900/AH/ph

Høringsuttalelse til NOU 2012:5 - Bedre beskyttelse av barns utvikling

Vi viser til høringsbrev av 11.05.2012 og NOU 2012:5 Bedre beskyttelse av barns utvikling.

Norsk Psykologforening har følgende innspill og merknader.

Utvalget har foretatt en utredning av det biologiske prinsippets anvendelse innen barnevernet og har levert en meget grundig og omfattende utredning. Barnets beste, forholdet mellom foreldre og barn og anvendelsen av det biologiske prinsipp diskuteres fra et sosiologisk, historisk, filosofisk, juridisk, menneskerettighets-, og utviklingspsykologisk perspektiv.

Utvalgets argumentasjon og forslag er grundig, overbevisende og godt fundert i oppdatert psykologfaglig kunnskap.

Norsk Psykologforening støtter utvalgets forslag om innføringen av prinsippet om utviklingsfremmende tilknytning, at "barnets beste" prinsipielt må forstås som en god og stabil omsorgssituasjon med positiv og utviklingsfremmende tilknytning som legger grunnlaget for at barnet utvikler seg i forhold til sitt potensial, og at vurderinger om omsorgsovertakelse, tilbakeføring, hjelpetiltak, samvær m.m. baseres på dette prinsippet.

Utvalgets viser gjennom sine drøftinger og forslag hvordan prinsippet bør anvendes. De vurderinger som gjøres og de slutninger som trekkes oppfattes å være i tråd med sentral psykologfaglig tenkning på dette området.

Psykologforeningen mener at utvalgets utredning og forslag på et overordnet nivå innebærer en bedre beskyttelse og vern av sårbare barn og i større grad vil ivareta intensjonen om at "barnets beste" alltid skal være førende.

Hjelpetiltak og omsorgsovertakelse

Utvalgets vurderinger av muligheten om å kunne pålegge tilsyn og hjelpetiltak er godt og oppfattes som et tiltak som vil styrke barnets rettigheter og behov.

Psykologforeningen slutter seg også til utvalgets vurderinger når det gjelder omsorgsovertakelse og behovet for tilknytningskvalitet som et grunnleggende vurderingstema i alt barnefaglig arbeid. Vi slutter oss til at det utviklingsfremmende tilknytningsprinsipp gis forrang, eller erstatter det biologiske prinsipp i saker der redusert tilknytnings og relasjonskvalitet svekker barns utvikling.

Barnets bosted etter plassering

Norsk Psykologforening mener utvalget gjør en god påpeking av problemene knyttet til saker med barn som behandles både etter barnevernloven og barneloven. Dette er et komplisert område der det er nødvendig med en selvstendig gjennomgang.

Psykologforeningen er bekymret for den nedbyggingen som har skjedd og skjer når det gjelder barneverninstitusjoner. Enkelte barn har forhold som gjør at institusjonsplassering er det beste alternativ for dem. Plassering av disse barna i fosterhjem kan ikke lykkes og bidrar til utilsiktede flyttinger mellom fosterhjem som øker barnets vansker. Det bidrar også til at fosterhjemsordningen kan komme i vanry, hvilket ikke tjener barn som kan nyttiggjøre seg fosterhjemstiltak.

Samvær og tilbakeføring etter omsorgsovertakelse

Utvalgets gjennomgang av samvær etter omsorgsovertakelse er god og grundig. Psykologforeningen er enig i at samvær må være utviklingsfremmende for barnet og at kvaliteten på samværene må være avgjørende i vurderinger av om det skal gjennomføres. Psykologforeningen er videre enig i vurderingene som utvalget foreslår for samvær for henholdsvis spedbarn og eldre barn.

Psykologforeningen er enig i utvalgets vurderinger og anbefalinger hva gjelder tilbakeføring. Det er viktig at barnets tilknytning til fosterfamilien alltid vurderes grundig. Dette vil tvinge frem fokus på barnets behov og forebygge tilbakeføringer som ikke burde gjennomføres, også der hvor barnets problemer tidligere har blitt underkommunisert. Mange flyttinger av barn og mange prøvinger av vedtak er alvorlig belastende for barn og det omsorgssystemet de er under. Utvalgets foreslåtte tiltak er sentrale skritt på veien til en mer helhetlig avklaring av barnets fremtidige bosted, hvilket er helt vesentlig for stabiliteten i fosterhjemsoppholdet og muligheten for barnas utvikling.

Det må her påpekes at utvalgets forslag innebærer at man også må stille strengere krav til fosterforeldre. Dette er et paradoks når man per i dag har problemer med å finne nok fosterforeldre. Imidlertid kan man ikke se bort i fra at utvalgets konklusjoner innebærer at man må ha et mål om å redusere antall flyttinger når barnet har kommet til en ny familie. For å unngå dette må man se på muligheten for tiltak som sikrer en god "match" mellom barn og fosterforeldre før plassering, for eksempel ved å kartlegge tilknytningsstil hos fosterforeldre.

Adopsjon

Psykologforeningen er enig i de vurderinger og anbefalinger utvalget gjør om adopsjon. Det vurderes som avgjørende at barn sikres best mulig stabilitet på et tidligst mulig tidspunkt og med best mulig forankring i familien som til daglig tar

hånd om barna, når foreldrene er ute av stand til omsorg og fosterforeldrene har vist seg skikket og villige til å adoptere barnet.

Forslagene innebærer imidlertid at det må stilles større krav til rekruttering av fosterhjem for de minste barna idet spørsmålet om adopsjon tidlig vil komme opp.

For å sikre barna, og særlig dem som er mest skadet, bør også adoptivforeldre få samme mulighet som fosterforeldre til å komme raskt i kontakt med hjelpeapparat som lokalt barnevern, pp-tjeneste og helsetjeneste. Slik ordningen er nå, faller dette bort når man adopterer barnet. Dette er ikke hensiktsmessig med tanke på det tilknytning- og relasjonsbyggende arbeidet som adoptivforeldre i større grad må ha fokus på med de dårligst fungerende barna.

Behov for kompetanse og ressurser

Det er sentralt å påpeke at vurderinger etter og praktisk ivaretagelse av prinsippet om utviklingsfremmende tilknytning er faglig krevende.

Når vurderinger av tilknytningskvalitet skal ligge til grunn for så alvorlige inngrep som tvungne hjelpetiltak, omsorgsovertakelse og bestemmelser om samvær og tilbakeføringer krever det meget god faglig innsikt i kompleksiteten av de ulike interaksjoner mellom barnet og barnets omsorgssystem som fører til en tilknytningstil og -kvalitet. Utvalget skriver at det er avgjørende at valg av tiltak ser på de faktorer som reduserer kvaliteten på de voksnes omsorgssystem. Man må da ikke bare være i stand til å tolke barnets atferd og behov ut i fra oppdatert kunnskap om tilknytningsteori, men også kunne ta høyde for alternative forklaringsmodeller fra kunnskap om barns psykologiske normalutvikling og faktorer som kan påvirke denne, diagnostiske og ikke-diagnostiske tilstanders innvirkning på barnets forutsetninger for utvikling, vurderinger av risikofaktorer og styrker i familiesystemet for øvrig som kan ha innvirkning på utvikling med mer. Man må også ha inngående kunnskap og ferdigheter om hvordan man best mulig legger til rette for og gjennomfører hjelpetiltak som vil kunne bedre foreldres omsorgskompetanse i lys av behovene det enkelte barn har. Dette innebærer inngående kunnskap om forskning på virksomme tiltak, men også høy klinisk ekspertise og evne til å ivareta mennesker med motstridende interesser som står i meget vanskelige situasjoner.

Psykologforeningen mener at det er behov for en betydelig styrking av barnevernets kompetanse på dette området om man skal være i stand til å ivareta utvalgets intensjon på en faglig forsvarlig måte.

Med vennlig hilsen

Tor Levin Hofgaard
President
Norsk Psykologforening